

КЛАСИФИКАЦИЈА ИГАРА

Постоји већи број теорија о природи и смислу игре. Многи мислиоци кажу да је она припрема за живот, рекапитулација развоја људске врсте, забавна делатност, дететово експериментисање и стицање контроле над властитим животом.

Игре су врло разноврсне по садржини, карактеру и организацији. Стога постоји више подела игара. Поједини аутори их деле према циљевима које желимо постићи, према средствима и према месту организовања, као и према појединим деловима часа где их примењујемо.

Други аутори поделу врше према узрасту, годишњим добима, броју играча, месту где се изводе итд. У том смислу, Билер игре дели у више група и то:

функцијске;
фикцијске;
конструктивне;
озбиљне игре тј. спорт.

Класификација игара коју подржава већина теоретичара игре дели на:

Елементарне (основне);
спортске.

У зависности шта желимо постићи игром, које циљеве треба реализовати кроз игру, игре можемо поделити још и на :

игре које развијају брзину и снагу;
игре спретности;

игре рефлекса;
штафетне дечје игре;
игре у природи.

Поменули смо више врста подела игара које заслужују да им посветимо више простора и да их приближимо ученицима како би кроз свој рад остварили задатке наставе физичког васпитања.

Да закључимо, Билерова подела игара је усмерена на поједине фазе у развоју дечије активности:

Функцијске игре су састављене од различитих, махом неодређених покрета руку, ногу и других делова тела помоћу којих дете упознаје функције апарата за кретање, говор идр, и на изванредан начин их вежба и припрема за каснију целисходну употребу. То су дакако, прве игре детета и његово улажење у свет игара.

Фикцијске игре се најчешће развијају кроз фантазије детета, када дете кроз игре опонаша родитеље, а играчке представљају симболе (лутка за девојчицу представља дете о коме се она брине као мајка). Ове игре се најчешће примењују код деце узраста од 1-6 године живота.

Конструктивне игре од 6-9 године живота, у којима је и сам почетак стваралачке активности детета. Дете почиње помоћу фантазија и мишљења, помоћу драгих да проучава околину и свет, да остварује своје замисли. Не обесхрабрују га препреке. Ове игре развијају стваралачке способности.

Озбиљне игре - спорт - настају када игра која је била наивна прерасте у озбиљну активност. Савремени мислиоци у подели игара полазе од развојних периода и игре код деце, па игре разврставају или деле у две основне групе:

стваралачке,
педагошке.

Стваралачке игре су најкарактеристичније за дете. Оне у већини случајева представљају различите догађаје из живота, из бајки и из прича. Оне почињу у раном детињству и достижу највећи степен развоја у млађем школском узрасту. У њима деца слободно испољавају своје утиске и доживљаје. Оне представљају широко поље за испољавање фантазије.

Педагошке игре обухватају све оне игре које се изводе под руководством васпитача. Садржај ових игара је унапред одређен као и начин кретања и организација рада. Овде је важно напоменути да треба избегавати садржаје који имају погрешно дејство на ученике (игре које изражавају мржњу исл.).

Елементарне игре спадају у групу педагошких игара и представљају основни облик физичког васпитања. Ове игре су доступне свим ученицима јер задовољавају њихове потребе за кретањем и активностима. Оне су састављене од различитих покрета у зависности од задатака који се пред игру постављају. Најчешће ове игре усавршавају природне облике кретања, у специфичним условима где нема дуготрајног и великог напрезања ученика. Правила игре су проста и једноставна, тако да се игра може по жељи прекинути и по жељи наставити. Елементарне игре имају веома важан утицај на организам (бржа циркулација крви, дисање постаје брже, развија се спретност, окретност, брзина и издржљивост). Многе елементе игре утичу на развој пажње, памћења, маште и мишљења. Кроз њих се развија самопоуздање, другарство, смелост и храброст, развој емоција, ведро расположење итд. Једном речју елементе игре имају утицај на свестрани развитак васпитаника. Једна врста елементарних игара јесу:

Теренске игре (игре у природи). Циљ ових игара је боравак у природи, упознавање природних појава, оријентација у простору, развој дечије маште, истајности и сналажљивости на терену.

У основној школи, у трећем и у четвртном разреду основне школе, могу се примењивати игре у природи. Њихов садржај треба повезати са разним излетима када се деца налазе у природи, на пољу, у шуми, на ливадама и пропланцима. Разумљиво је да те игре морају бити по садржају и правилима врло једноставне. То су углавном игре скривања, хватања, шуњања, пузања, осматрања, оријентације, дојављивања. С тим играма треба код деце развити основне особине и навике упознавања природе и сналажења на терену. Њихов избор зависи од годишњег доба, одеће, терена и временских околности. Најподесније су прилике лети, а нарочито за време камповања и дужег задржавања у природи.

Спортске игре се карактеришу стандардним правилима, где сви који учествују у игри имају своју улогу. Оне су настале од елементарних игара.

Ове игре делимо на:

Колективне (рукомет, одбојка, кошарка итд.),
индивидуалне (тенис, стони тенис, голф итд.)

Покрети код спортских игара су динамични, слободни, променљиви у тежњи за постизањем што бољих резултата. Васпитна вредност ових игара огледа се кроз успостављање међусобних односа, развијање борбености у различитим ситуацијама.

Подела игара на поједине развојне ступњеве

Предшколско доба

То је доба маште, јако изражене тежње за индивидуалним радом. Дете у том добу све ради и ствара у облику игре. Игра је за њега стваралачки рад, којим оно стиче навике и упознаје животну стварност. Дете се врло ретко само игра. Воли колектив, али у том тражи афирмацију своје мале личности, личности своје воље, својих жеља и тежњи, способности и стваралаштва. Игра је често измишљена, плод је дечије маште и опонашања рада и активности старијих. Она је индивидуална и стваралачка, деца граде куће, тунеле, пеку колаче, помажу старијима у послу радо слушају бајке и приповетке.

Млађе школско доба

До поласка у школу дете је живело слободно, а тада настају прве бригае, ма како биле једноставне, оне су ипак оптерећење за организам детета и његов досадашњи начин мишљења.

Та игра мора бити организована, вођена и надзирана, како би њена примена довела до жељеног резултата. Она му мора бити веран пратилац у доба маште, док у школи постаје средство физичког васпитања. У том периоду ћемо дакле, бирати игре тако да се по садржају и форми наслањају на дотадашње игре из предшколског периода, а постепено ћемо им давати физичко васпитни садржај. Предност имају динамичне и живе игре, брзине и спретности.

Средње школско доба

Овде примењујемо једноставније игре у живљем темпу одвијања и омладинске игре, а касније игре које су по форми и карактеру припрема за спортске, такмичарске игре. Спортским такмичарским играма приступамо на крају овог раздобља на смањеном игралишту и са краћим трајањем игре, кад смо припремним играма навикли играче на основна правила, технику и тактику игре.

Старије школско доба

У доба пубертета игра има нарочито успешно деловање на формирање организма у којем се збивају веома сложене промене.

Игра борбеног карактера с много покрета и спортских елемената деловаће на стварање позитивних црта карактера. Овде се примењују игре спретности, брзине и снаге, док се издржљивост захтева у мањем опсегу због нежности организма. Доба младенаштва (од 16 год.) прикладно је за веће напоре и тражи изразите спортске облике игара са сложенијим правилима, али са смањеним трајањем.

ПРИМЕНА ИГАРА У ПОЈЕДИНИМ ДЕЛОВИМА ЧАСА

Примена елементарних игара је присутна и представља саставни део готово сваког часа физичког васпитања. Игре се примењују у свим деловима часа који су међусобно повезани тако да се из једног у други део прелази без пауза.

Структура часа од четири дела игру сагледава у :

У уводном делу часа са задатком да се организам загреје и припреми за даљи рад. За овај део часа бирамо живе, интензивне игре са једноставним правилима игре, где ће учествовати сви играчи.

У припремном делу часа - препоручљиво је да прва вежбања буду кроз игру која пружа широке могућности остваривања задатака физичког васпитања. Обликовање тела кроз покрете у игри је посебно подесно за млађи школски узраст, јер деца не познају довољно постројавања и формације за класичне вежбе обликовања. Па је препоручљиво изводити вежбе обликовања кроз игру, док ученици не савладају радње које су услов за организацију вежби обликовања.

На главном делу часа - за овај део часа користимо игре које имају посебан утицај на развој брзине, спретности, издржљивости, снаге, окретности итд. То су игре које изискују изражај напора као и највеће расположење на часу.

У завршном делу часа - овом делу припадају игре које смирују организам, тј. враћање свих физиолошких и психолошких функција у нормално стање. Основна средства за овај део часа су лагана народна кола, лагани покрети у ходању, игре осета и рефлекса, разговори о раду и слично.